

ACADEMIA – FORȚA SPIRITUALĂ A UNITĂȚII ȘI IDENTITĂȚII ROMÂNILOR

Acad. **Ioan-Aurel POP**, președintele Academiei Române

Acad. **Ion TIGHINEANU**, președintele Academiei de Științe a Moldovei

De-a lungul istoriei moderne a spațiului românesc, instituțiile academice au jucat un rol esențial în consolidarea identității naționale, în normarea limbii române și cultivarea istoriei naționale, în formarea unității politice românești. Academia Română, fondată în anul 1866, s-a născut ca instituție a unității de cultură, afirmate prin limbă și istorie, iar prezența, încă de la început, a trei reprezentanți ai Basarabiei printre membrii săi fondatori confirmă rolul său integrator și misiunea de asigurare a unității poporului român. Alături de românii basarabeni, au devenit membri ai primului nucleu al Academiei Române savanți și scriitori din toate provinciile istorice românești, astfel încât România culturală unificată s-a creat la 1866–1867, cu mult înainte de a exista în realitate România politică unită din 1918. Altfel spus, Academia a avut încă de la început vocația unității românilor. În anul 2026, Academia Română va sărbători 160 de ani de existență, prilej de reflecție asupra unei misiuni istorice împlinite cu demnitate: aceea de a fi veghetorul identității, prin limbă, cultură și memorie colectivă românească. De-a lungul existenței sale, Academia Română a fost nu doar o instituție științifică – forul suprem al consacării intelectuale și spațiul privilegiat al cercetării fundamentale –, ci și un veritabil depozitar al conștiinței națiunii, capabilă să traverseze timpurile și să susțină neîntrerupt adevărul. Academia de Științe a Moldovei, creată în 1961, într-un context istoric dramatic, marcat de consecințele celui de-Al Doilea Război Mondial și de plasarea forțată a Basarabiei în componența Uniunii Sovietice, a avut o misiune complexă și adesea foarte dificilă. În pofida constrângerilor ideologice ale timpului, această instituție a reușit să păstreze, să dezvolte și să transmită generațiilor viitoare tradiția științifică și culturală a poporului situat în jumătatea de răsărit a vechii Țări Românești a Moldovei.

Astăzi, în ciuda vicisitudinilor legate de o propagandă nefastă, se știe peste tot în lume că identitatea poporului de pe ambele maluri ale Prutului este românească, iar cele două Academii-surori au avut și continuă să aibă un rol fundamental în apărarea acestui adevăr. Prin cercetare riguroasă, reflectată în prestigioase publicații academice, prin dezbateri științifice și prin poziții publice asumate, ele apără valorile esențiale ale poporului: limba română, istoria așa cum a fost, cultura națională și viitorul comun. Conștiente

că drumul spre unitatea politică a poporului, în condițiile geopolitice actuale, este unul complicat, Academia Română și Academia de Științe a Moldovei au optat pentru o strategie a apropierei durabile, bazată pe cooperare instituțională și pe acțiuni comune. În urmă cu trei ani, cele două academii au elaborat un Plan de acțiuni comune, care vizează marcarea împreună a sărbătorilor naționale – Ziua Culturii Naționale, Ziua Limbii Române – precum și a altor momente simbolice ale calendarului identitar. Un exemplu elocvent al acestei cooperări îl constituie declararea oficială a anului 2025 drept „Anul Mihai Eminescu”, la inițiativa comună a celor două academii. Acest gest nu are doar o valoare comemorativă, ci și una simbolică: Eminescu este liantul spiritual al românilor de pretutindeni, iar asumarea sa comună reprezintă o reafirmare a unității de limbă, de cultură și de destin.

Totodată, alegerea unor personalități de pe ambele maluri ale Prutului ca membri ai ambelor academii reflectă o recunoaștere a meritelor fiecăruia, dar și voința instituțională de a construi un spațiu științific și cultural comun, în care granițele administrative să fie efectiv secundare în raport cu adevărul, valoarea și unitatea noastră. Știința, prin natura sa, nu are hotare. În spațiul românesc, nici cultura nu cunoaște hotare, fiind una românească pe ambele maluri ale Prutului. În acest context, apropierea continuă a celor două academii nu este un act conjunctural, ci un proces firesc, o exigență a timpului. Această apropiere se înscrie organic și în parcursul european al Republicii Moldova, care favorizează armonizarea instituțională, deschiderea frontierelor și reconectarea spațiilor istorice și culturale fragmentate artificial. În perspectivă, dispariția de facto a hotarului artificial de-a lungul Prutului nu este doar un deziderat politic, ci rezultatul unui proces îndelungat de reîntregire spirituală, culturală și științifică. În acest proces, Academia Română și Academia de Științe a Moldovei joacă rolul de arhitecți ai unității durabile, pregătind temelia pe care, la momentul istoric potrivit, se va putea realiza și întregirea politică a tuturor românilor. Astfel, prin responsabilitate, continuitate și fidelitate față de adevăr, cele două academii – Academia Română și Academia de Științe a Moldovei – reflectă vechea unitate a poporului român și o construiesc zi de zi pe cea nouă, spre victoria adevărului, spre gloria și prosperitatea spirituală a românilor de pretutindeni.